

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

2. května 2012*

„Duševní vlastnictví — Směrnice 91/250/EHS — Právní ochrana počítačových programů — Článek 1 odst. 2 a čl. 5 odst. 3 — Rozsah ochrany — Přímé vytvoření nebo vytvoření prostřednictvím jiného postupu — Počítačový program chráněný autorským právem — Převzetí funkcí druhým počítačovým programem bez přístupu ke zdrojovému kódu prvního počítačového programu — Rozklad strojového kódu prvního počítačového programu — Směrnice 2001/29/ES — Autorské právo a práva s ním související v informační společnosti — Článek 2 písm. a) — Uživatelská příručka k počítačovému programu — Rozmnožení v jiném počítačovém programu — Porušení autorského práva — Podmínka — Vyjádření vlastního duševního výtvaru autora uživatelské příručky“

Ve věci C-406/10,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Spojené království), ze dne 2. srpna 2010, došlým Soudnímu dvoru dne 11. srpna 2010, v řízení

SAS Institute Inc.,

proti

World Programming Ltd,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, A. Prechal, předsedové senátů, R. Silva de Lapuerta, K. Schieman, G. Arestis (zpravodaj), A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen, M. Berger a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 21. září 2011,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za SAS Institute Inc. H. J. Carrem, QC, M. Hicksem a J. Irvinem, barristers,
- za World Programming Ltd M. Howem, QC, R. Onslowem a I. Jamal, barristers, pověřenými A. Carter-Silkem, solicitor,
- za španělskou vládu N. Díaz Abad, jako zmocněnkyní,
- za finskou vládu H. Leppo, jako zmocněnkyní,

* Jednací jazyk: angličtina.

— za vládu Spojeného království L. Seeboruthem a C. Murrell, jako zmocněnci, ve spolupráci s S. Malyniczem, barrister,

— za Evropskou komisi J. Samnadda, jako zmocněnkyní,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 29. listopadu 2011,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 1 odst. 2 a čl. 5 odst. 3 směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů (Úř. věst. L 122, s. 42; Zvl. vyd. 17/01, s. 114), jakož i čl. 2 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230).
- 2 Projednávaná žádost byla předložena ve sporu mezi společnostmi SAS Institute Inc. (dále jen „SAS Institute“) a World Programming Ltd (dále jen „WPL“) ve věci žaloby pro porušení práv z duševního vlastnictví podané společností SAS Institute z důvodu porušení autorských práv k počítačovým programům a k příručkám souvisejícím s jejím databázovým systémem pro zpracování dat.

Právní rámec

Mezinárodně právní úprava

- 3 Článek 2 odst. 1 Úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl podepsané v Bernu dne 9. září 1886 (Pařížský akt ze dne 24. července 1971), ve znění pozměněném dne 28. září 1979 (dále jen „Bernská úmluva“), stanoví:

„Výraz ‚literární a umělecká díla‘ zahrnuje všechny výtvořky z literární [...] oblasti, bez ohledu na způsob nebo formu jejich vyjádření [...].“

- 4 Článek 9 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (dále jen „Dohoda TRIPS“), která je přílohou 1 C k Marrákešské dohodě o zřízení Světové obchodní organizace, která byla schválena rozhodnutím Rady 94/800/ES ze dne 22. prosince 1994 o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných jednání (Úř. věst. L 336, s. 1; Zvl. vyd. 11/21, s. 80), stanoví:

„1. Členové se přizpůsobí článkům 1 až 21 [Bernské úmluvy] a příloze k ní. [...]

2. Autorskoprávní ochrana nebude poskytnuta myšlenkám, postupům, výrobním metodám [způsobům fungování] nebo matematickým pojmům jako takovým, nýbrž jejich vyjádření.“

- 5 Článek 10 odst. 1 Dohody TRIPS zní:

„Počítačové programy, ať již ve zdrojovém nebo strojovém kódu, budou chráněny jako literární díla podle [Bernské úmluvy].“

- 6 Článek 2 Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) o právu autorském přijaté v Ženevě dne 20. prosince 1996, která ve vztahu k Evropské unii vstoupila v platnost dne 14. března 2010 (Úř. věst. L 32, s. 1), zní následovně:

„Ochrana autorského práva se vztahuje na vyjádření, nikoli však na myšlenky, postupy, způsoby fungování nebo matematické pojmy jako takové.“

7 Článek 4 této Smlouvy zní:

„Počítačové programy jsou chráněny jako literární díla ve smyslu článku 2 Bernské úmluvy. Tato ochrana se vztahuje na počítačové programy bez ohledu na způsob nebo formu jejich vyjádření.“

Unijně právní úprava

Směrnice 91/250

8 Třetí, sedmý, osmý, čtrnáctý, patnáctý, sedmnáctý, osmnáctý, dvacátý první a dvacátý třetí bod odůvodnění směrnice 91/250 uvádějí:

„(3) vzhledem k tomu, že počítačové programy hrají stále významnější roli v mnoha průmyslových odvětvích a že technologie počítačových programů mohou být tedy považovány za podstatné pro průmyslový rozvoj Společenství;

[...]

(7) vzhledem k tomu, že pro účely této směrnice se ‚počítačovým programem‘ rozumí programy v jakékoliv formě, včetně těch, které jsou součástí technického vybavení (hardware); že tento výraz zahrnuje rovněž přípravné koncepční práce vedoucí k vytvoření [k vývoji] počítačového programu za podmínky, že povaha těchto prací v pozdější etapě umožní vytvoření počítačového programu;

(8) vzhledem k tomu, že kritéria uplatňovaná při zjišťování, zda počítačový program je nebo není původním dílem, by neměla obsahovat žádné kvalitativní hodnocení nebo posuzování estetických vlastností programu;

[...]

(14) vzhledem k tomu, že v souladu [se zásadou, podle níž se autorskoprávní ochrana vztahuje pouze na vyjádření počítačového programu,] se ochrana podle této směrnice nevztahuje na myšlenky a zásady, na kterých je založena logika, algoritmy a programovací jazyky;

(15) vzhledem k tomu, že v souladu s právními předpisy a judikaturou členských států, jakož i s mezinárodními smlouvami o autorských právech je autorskými právy chráněno vyjádření těchto myšlenek a zásad;

[...]

(17) vzhledem k tomu, že výlučné právo autora zamezit neoprávněnému rozmnožování jeho díla musí vzhledem k počítačovým programům [v případě počítačového programu] podléhat omezené výjimce umožňující pořízení rozmnoženiny technicky nezbytné pro využití programu oprávněným nabyvatelem; že to znamená, že úkony spočívající v nahrávání a provozování nezbytném k využití oprávněně nabyté rozmnoženiny programu a ani opravování chyb v rozmnoženině nesmí být smluvně zakázáno; že pokud smlouva neobsahuje zvláštní omezení, především pro případ prodeje rozmnoženin programů, může oprávněný nabyvatel provádět jakýkoliv jiný úkon nezbytný k využívání rozmnoženiny programu v souladu s předpokládaným účelem programu;

[18] vzhledem k tomu, že oprávněnému uživateli počítačového programu nesmí být bráněno v tom, aby prováděl úkony nezbytné ke zkoumání, studiu nebo zkoušení funkčnosti tohoto programu za podmínky, že těmito úkony nejsou porušena autorská práva k programu;

[...]

[21] vzhledem k tomu, že je tedy nutno mít na zřeteli, že pouze za těchto přesně vymezených okolností jsou úkony spočívající v rozmnožení a překladu, provedené oprávněným uživatelem rozmnoženiny programu nebo jeho jménem, v souladu s právem a s dobrými mravy a nevyžadují tedy svolení nositele autorských práv;

[...]

[23] vzhledem k tomu, že taková výjimka z výlučných práv autora nesmí být používána způsobem, který by přivodil újmu právem chráněným zájmům nositele práva nebo by byl v rozporu s využíváním programu obvyklým způsobem“.

9 Článek 1 směrnice 91/250, nadepsaný „Předmět ochrany“, stanoví:

„1. V souladu s ustanoveními této směrnice chrání členské státy počítačové programy autorskými právy stejně jako literární díla ve smyslu Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl. Pro účely této směrnice se ‚počítačovým programem‘ rozumí i přípravný koncepční materiál.

2. Ochrana podle této směrnice se vztahuje na vyjádření počítačového programu v jakékoliv formě. Myšlenky a zásady, na kterých je založen kterýkoliv z prvků počítačového programu včetně myšlenek a zásad, na kterých je založeno jeho rozhraní, nejsou chráněny autorským právem podle této směrnice.

3. Počítačový program je chráněn, pokud je původní, v tom smyslu, že je vlastním duševním výtvorem autora. Pro stanovení způsobilosti k ochraně není uplatňováno žádné jiné kritérium.“

10 Článek 4 písm. a) a b) této směrnice, nadepsaný „Úkony podléhající omezení“, stanoví:

„S výhradou ustanovení článků 5 a 6, zahrnují výlučná práva nositele práv ve smyslu článku 2 právo činit sám a právo udělovat svolení jinému k:

a) stálému nebo dočasnému rozmnožování počítačového programu jako celku nebo jeho části, a to jakýmikoliv prostředky a v jakékoliv formě. Pokud je takové rozmnožování nezbytné pro zavedení, zobrazení, provoz, přenos nebo ukládání počítačového programu do paměti, vyžadují tyto rozmnožovací úkony svolení nositele práva;

b) překladům, zpracování, úpravám a k jakékoliv jiné změně počítačového programu a k rozmnožování programu z těchto úkonů vyplývajícím, aniž jsou dotčena práva osoby provádějící změnu programu.“

11 Článek 5 směrnice 91/250, který stanoví výjimky z úkonů podléhajících omezení, zní:

„1. Pokud nejsou ve smlouvě sjednána zvláštní ustanovení, nevyžadují svolení nositele práv úkony uvedené v čl. 4 písm. a) a b), pokud se jedná o úkony nezbytné k tomu, aby umožnily oprávněnému nabyvateli užívat počítačový program způsobem, ke kterému je určen, včetně opravy chyb.

[...]

3. Osoba oprávněná užívat rozmnoženinu počítačového programu může při zavádění, zobrazování, provozu, přenosu nebo ukládání do paměti počítačového programu [ukládání počítačového programu do paměti], k němuž je oprávněna, bez svolení nositele práv tento program zkoumat, studovat nebo zkoušet jeho funkčnost za účelem zjištění myšlenek a zásad, které jsou základem kteréhokoliv z prvků programu.“

12 Článek 6 této směrnice týkající se rozkladu (dekompilace) stanoví:

„1. Svolení nositele práv není požadováno, pokud je rozmnožování kódu nebo překlad formy tohoto kódu ve smyslu čl. 4 písm. a) a b) nezbytný pro získání informací o interoperabilitě [informací nutných k zajištění interoperability] nezávisle vytvořeného počítačového programu s jinými programy za předpokladu, že jsou splněny tyto podmínky:

- a) uvedené úkony jsou prováděny nabyvatelem licence nebo oprávněným uživatelem rozmnoženiny počítačového programu anebo jejich jménem, a to osobou k tomuto pověřenou;
- b) informace nezbytné k dosažení interoperability nebyly dříve pro osoby uvedené v písm. a) snadno a rychle přístupné a
- c) uvedené úkony jsou omezeny na části původního programu nezbytné pro dosažení interoperability.

2. Ustanovení odstavce 1 nezakládají oprávnění k tomu, aby informace získané v rámci uplatňování tohoto odstavce:

- a) byly používány k jiným účelům, než k dosažení interoperability počítačového programu vytvořeného nezávislým způsobem;
- b) byly předávány třetím osobám s výjimkou případů, kdy je to nezbytné k dosažení interoperability nezávisle vytvořeného počítačového programu, nebo
- c) byly používány pro vývoj, výrobu nebo odbyt počítačového programu, jehož vyjádření je ve své podstatě podobné, nebo k jakémukoliv úkonu porušujícímu autorská práva.

3. V souladu s ustanoveními Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl nesmí být tento článek vykládán způsobem, který by umožnil, že by jeho provádění způsobilo neodůvodněnou újmu na oprávněných zájmech nositele práva nebo jím bylo dotčeno běžné využívání počítačového programu.“

13 V souladu s článkem 9 směrnice 91/250 nejsou ustanoveními této směrnice dotčeny jiné právní předpisy vztahující se zejména na patenty, ochranné známky, nekalou soutěž, obchodní tajemství, ochranu polovodičových výrobků nebo smluvní právo. Veškerá smluvní ustanovení, která jsou v rozporu s článkem 6 nebo s výjimkami uvedenými v čl. 5 odst. 2 a 3, jsou od počátku neplatná.

Směrnice 2001/29

14 Podle dvacátého bodu odůvodnění směrnice 2001/29 je tato směrnice založena na zásadách a pravidlech již stanovených ve směrnici platných v současné době v této oblasti, zejména ve směrnici 91/250, přičemž tato směrnice uvedené zásady a pravidla rozvíjí a dává je do souvislosti s informační společností.

15 Článek 1 směrnice 2001/29 stanoví:

„1. Tato směrnice se vztahuje na právní ochranu autorského práva a práv s ním souvisejících v rámci vnitřního trhu, a to se zvláštním zřetelem na informační společnost.

2. S výjimkou případů uvedených v článku 11 nejsou touto směrnicí dotčeny a nijak ovlivněny stávající předpisy Společenství, týkající se:

- a) právní ochrany počítačových programů;

[...]“

16 Článek 2 písm. a) směrnice 2001/29 zní:

„Členské státy stanoví výlučné právo udělit svolení nebo zakázat přímé nebo nepřímé, dočasné nebo trvalé rozmnožování jakýmkoliv prostředky a v jakékoliv formě, vcelku nebo po částech:

a) pro autory v případě jejich děl [...]“

Vnitrostátní právní úprava

17 Směrnice 91/250 a 2001/29 byly ve vnitrostátním právním řádu provedeny zákonem z roku 1988 o právu autorském a o právech k průmyslovým vzorům a patentům (Copyright, Designs and Patents Act 1988), ve znění nařízení z roku 1992 o právu autorském (ochrana počítačových programů) [Copyright (Computer Programs) Regulations 1992], jakož i nařízení z roku 2003 o právu autorském a právech s ním souvisejících (Copyright and Related Rights Regulations 2003) (dále jen „zákon z roku 1988“).

18 Článek 1 odst. 1 písm. a) zákona z roku 1988 stanoví, že autorské právo je vlastnickým právem k původním literárním, dramatickým, hudebním nebo výtvarným dílům. Podle čl. 3 odst. 1 písm. a) až d) tohoto zákona se „literárním dílem“ rozumí jakékoli dílo s výjimkou dramatického nebo hudebního díla zachycené v písemné formě nebo vyjádřené přednesem či zpěvem, zejména tabulka nebo kompilace, která není databází, počítačový program, přípravný koncepční materiál k počítačovému programu a databáze.

19 Článek 16 odst. 1 písm. a) uvedeného zákona stanoví, že nositel autorského práva k dílu má výlučné právo na rozmnožování díla.

20 Podle čl. 16 odst. 3 písm. a) a b) zákona z roku 1988 platí omezení podle autorského práva v přímém či nepřímém nakládání s dílem jak ve vztahu k dílu jako celku, tak ve vztahu k jakékoli jeho podstatné části.

21 Podle čl. 17 odst. 2 uvedeného zákona se „úkonem rozmnožení“ literárního, dramatického, hudebního nebo výtvarného díla rozumí pořízení kopie díla zachycené v jakékoli hmotné formě. To zahrnuje uložení díla do paměti jakéhokoliv nosiče elektronickými prostředky.

22 Článek 50BA odst. 1 zákona z roku 1988 uvádí, že o porušení autorského práva se nejedná, pokud oprávněný uživatel rozmnoženiny počítačového programu při zavádění, zobrazování, provozu, přenosu nebo ukládání počítačového programu do paměti, k němuž je oprávněn, zkoumá, studuje nebo zkouší fungování tohoto programu za účelem zjištění myšlenek a zásad, které jsou základem kteréhokoliv z jeho prvků. Článek 50BA odst. 2 tohoto zákona upřesňuje, že je-li určitý úkon podle uvedeného odstavce 1 povolen, nepřihlíží se ke smluvním ujednáním či podmínkám, jejichž cílem je tyto úkony zakázat nebo omezit.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

23 Společnost SAS Institute je společností, která vyvíjí analytický software. Během 35 let vyvinula integrovaný systém počítačových programů, který uživatelům umožňuje provádět široký výběr činností spočívajících ve zpracování a analýze údajů, zejména pak statistických údajů (dále jen „systém SAS“). Zásadní složka systému SAS, která se nazývá „Base SAS“, umožňuje uživatelům psát a provozovat vlastní programové aplikace s cílem přizpůsobit systém SAS ke zpracování jejich údajů (skripty). Tyto skripty jsou napsány ve vlastním jazyce systému SAS (dále jen „jazyk SAS“).

24 Společnost WPL se domnívala, že existuje potenciální odbyt pro alternativní software, který by byl schopen provádět programové aplikace napsané v jazyce SAS. WPL tudíž vytvořila „World Programming System“ pojatý tak, aby mohl co možná nejvěrněji napodobit (emulovat) funkce modulů SAS v tom smyslu, že se až na některé drobné výjimky snažila zajistit, aby tytéž vstupní údaje generovaly tytéž výstupní údaje. To by uživatelům systému SAS umožnilo provádět v systému „World Programming System“ skripty, které vyvinuli pro použití v systému SAS.

- 25 High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, upřesňuje, že není prokázáno, že by společnost WPL v rámci této činnosti získala přístup ke zdrojovému kódu modulů SAS, rozmnožila jakoukoli část textu tohoto kódu či rozmnožila jakoukoli část strukturální koncepce uvedeného kódu.
- 26 Předkládající soud rovněž uvádí, že před ním již dva soudy v rámci jiných sporů rozhodly, že skutečnost, že soutěžitel nositele autorských práv zkoumá, jak program funguje, a následně napíše svůj vlastní program, který tyto funkce napodobuje, není porušením autorských práv ke zdrojovému kódu počítačového programu.
- 27 Společnost SAS Institute, která tento přístup zpochybňuje, podala žalobu k předkládajícímu soudu. Společnosti WPL především vytýká:
- že tím, že vytvořila „World Programming System“, rozmnožila příručky k systému SAS zveřejněné společností SAS Institute, a porušila tak její autorská práva k těmto příručkám;
 - že v důsledku toho nepřímo rozmnožila počítačové programy obsahující moduly SAS, a porušila tak její autorská práva k těmto modulům;
 - že použila verzi systému SAS nazvanou „Learning Edition“ (učební verze) v rozporu s podmínkami licence vztahující se k této verzi a se závazky přijatými v rámci této licence, jakož i s jejími autorskými právy k uvedené verzi, a
 - že tím, že vytvořila svou vlastní příručku, porušila autorská práva k příručkám k systému SAS.
- 28 Za těchto podmínek se High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Je-li počítačový program (dále jen ‚první program‘) chráněn autorským právem jako literární dílo, musí být čl. 1 odst. 2 [směrnice 91/250] vykládán v tom smyslu, že o porušení autorského práva k prvnímu programu se nejedná v případě, že soutěžitel nositele autorského práva bez přístupu ke zdrojovému kódu prvního programu, přímo či prostřednictvím takového postupu, jako je rozklad strojového kódu, vytvoří jiný program (dále jen ‚druhý program‘), který rozmnožuje funkce prvního programu?
- 2) Má na odpověď na první otázku vliv některá z těchto skutečností:
- a) povaha nebo rozsah funkcí prvního programu;
 - b) povaha nebo rozsah odbornosti, duševního úsilí a práce, které byly vynaloženy autorem prvního programu při koncipování funkcí tohoto prvního programu;
 - c) míra podrobnosti, v jaké byly funkce prvního programu rozmnoženy v druhém programu;
 - d) skutečnost, že zdrojový kód druhého programu případně rozmnožuje prvky zdrojového kódu prvního programu v rozsahu, který jde nad rámec toho, co je zcela nezbytné za účelem vytvoření stejných funkcí, jako jsou funkce prvního programu?
- 3) Vykládá-li a provádí-li první program programové aplikace napsané uživateli prvního programu v programovacím jazyce vytvořeném autorem prvního programu, který zahrnuje klíčová slova vytvořená nebo zvolená autorem prvního programu a skladbu vytvořenou autorem prvního programu, musí být čl. 1 odst. 2 [směrnice 91/250] vykládán v tom smyslu, že o porušení autorského práva k prvnímu programu se nejedná v případě, že druhý program je napsán tak, že vykládá a provádí programové aplikace za použití stejných klíčových slov a stejné skladby?

- 4) Čte-li první program datové soubory a zapisuje-li do těchto souborů ve zvláštním formátu vytvořeném autorem prvního programu, musí být čl. 1 odst. 2 [směrnice 91/250] vykládán v tom smyslu, že o porušení autorského práva k prvnímu programu se nejedná v případě, že je druhý program napsán tak, že čte datové soubory a zapisuje do těchto souborů ve stejném formátu?
- 5) Bude se odpověď na první, třetí a čtvrtou otázku lišit, pokud autor druhého programu tento program vytvořil:
 - a) na základě zkoumání, studování a zkoušení fungování prvního programu nebo
 - b) na základě čtení příručky vytvořené a zveřejněné autorem prvního programu, která popisuje funkce tohoto prvního programu (dále jen „příručka“) nebo
 - c) na základě obou skutečností uvedených v písmenech a) i b)?
- 6) Má-li určitá osoba právo užívat rozmnoženinu prvního programu na základě licence, musí být čl. 5 odst. 3 [směrnice 91/250] vykládán v tom smyslu, že je nabyvatel licence oprávněn bez svolení nositele autorského práva program zavádět, zobrazovat, provozovat, přenášet nebo ukládat do paměti za účelem zkoumání, zkoušení nebo studování fungování prvního programu, aby zjistil myšlenky a zásady, na kterých je každý prvek programu založen, opravňuje-li licence svého nabyvatele k zavádění, zobrazování, provozu, přenosu nebo ukládání prvního programu do paměti, pokud je uvedený program užíván pro konkrétní účely povolené licencí, avšak úkony za účelem zkoumání, studování nebo zkoušení prvního programu překračují rozsah účelu, který je licencí povolen?
- 7) Musí být čl. 5 odst. 3 [směrnice 91/250] vykládán v tom smyslu, že zkoumání, studování nebo zkoušení fungování prvního programu je třeba považovat za úkony prováděné za účelem zjištění myšlenek a zásad, na kterých je každý prvek prvního programu založen, pokud jsou tyto úkony prováděny s cílem:
 - a) zjistit, jakým způsobem první program funguje, zejména pokud jde o podrobnosti, které nejsou popsány v příručce, za účelem napsání druhého programu způsobem uvedeným v první otázce [...];
 - b) zjistit, jak první program vykládá a provádí věty napsané v programovacím jazyce, který vykládá a provádí (viz třetí otázka [...]);
 - c) zjistit formáty datových souborů, které jsou čteny prvním programem či do nichž první program zapisuje (viz čtvrtá otázka [...]);
 - d) porovnat výkon druhého programu s prvním programem za účelem zjištění důvodů, proč se jejich výkon liší, a zlepšení výkonu druhého programu;
 - e) provést souběžné zkoušky prvního a druhého programu za účelem porovnání jejich výstupů v průběhu vyvíjení druhého programu, zvláště současným prováděním stejných zkušebních skriptů prostřednictvím prvního i druhého programu;
 - f) zjistit výstup logovacího souboru vytvořeného prvním programem za účelem vytvoření logovacího souboru, který je z hlediska vzhledu totožný či podobný;
 - g) zajistit, aby první program poskytl výstupní údaje (konkrétně údaje, které přiřazují americká poštovní směrovací čísla k jednotlivým státům Spojených států amerických) za účelem zjištění, zda odpovídají oficiálním databázím obsahujícím takové údaje, a pokud tomu tak není, za účelem naprogramování druhého programu tak, aby reagoval na stejné vstupní údaje stejným způsobem jako první program.

- 8) Je-li příručka chráněna autorským právem k literárnímu dílu, musí být čl. 2 písm. a) [směrnice 2001/29] vykládán v tom smyslu, že o porušení autorského práva k příručce se jedná v případě, že autor druhého programu rozmnoží či podstatným způsobem rozmnoží v druhém programu kterýkoliv z následujících prvků popsaných v příručce:
- a) výběr statistických operací, které byly provedeny v prvním programu;
 - b) matematické vzorce použité v příručce k popisu těchto operací;
 - c) konkrétní příkazy či kombinace příkazů, kterými lze tyto operace vyvolat;
 - d) volby, které autor prvního programu stanovil v případě jednotlivých příkazů;
 - e) klíčová slova a skladbu, které rozpoznává první program;
 - f) implicitní hodnoty, které se autor prvního programu rozhodl použít pro případ, že konkrétní příkaz či volba nebudou uživatelem upřesněny;
 - g) počet smyček, které první program za určitých okolností provede?
- 9) Musí být čl. 2 písm. a) [směrnice 2001/29] vykládán v tom smyslu, že o porušení autorského práva k příručce se jedná v případě, že autor druhého programu rozmnoží nebo podstatným způsobem rozmnoží v příručce, jež popisuje druhý program, klíčová slova a skladbu, které rozpoznává první program?“

K předběžným otázkám

K první až páté otázce

- 29 Podstatou těchto otázek předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250 vykládán v tom smyslu, že funkce počítačového programu, jakož i programovací jazyk a formát datových souborů užívaných počítačovým programem za účelem využití některých z jeho funkcí představují formu vyjádření tohoto programu, a mohou v důsledku toho požívat autorskoprávní ochrany počítačových programů ve smyslu této směrnice.
- 30 V souladu s čl. 1 odst. 1 směrnice 91/250 jsou počítačové programy chráněny autorským právem jako literární díla ve smyslu Bernské úmluvy.
- 31 Odstavec 2 tohoto článku rozšiřuje tuto ochranu na vyjádření počítačového programu v jakékoliv formě. V tomto odstavci se nicméně uvádí, že myšlenky a zásady, na kterých je založen kterýkoli z prvků počítačového programu, včetně myšlenek a zásad, na kterých je založeno jeho rozhraní, nejsou autorským právem podle uvedené směrnice chráněny.
- 32 Čtrnáctý bod odůvodnění směrnice 91/250 v tomto ohledu potvrzuje, že v souladu se zásadou, podle níž se autorskoprávní ochrana vztahuje pouze na vyjádření počítačového programu, se ochrana podle této směrnice nevztahuje na myšlenky a zásady, na kterých je založena logika, algoritmy a programovací jazyky. Patnáctý bod odůvodnění této směrnice uvádí, že v souladu s právními předpisy a judikaturou členských států, jakož i s mezinárodními smlouvami o autorských právech je autorskými právy chráněno vyjádření těchto myšlenek a zásad.
- 33 Pokud jde o mezinárodní právo, jak článek 2 Smlouvy WIPO o právu autorském, tak čl. 9 odst. 2 Dohody TRIPS stanoví, že ochrana autorského práva se vztahuje na vyjádření, nikoli však na myšlenky, postupy, způsoby fungování nebo matematické pojmy jako takové.

- 34 Článek 10 odst. 1 Dohody TRIPS stanoví, že počítačové programy, ať již vyjádřené ve zdrojovém nebo strojovém kódu, budou chráněny jako literární díla podle Bernské úmluvy.
- 35 V rozsudku vydaném po předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v projednávané věci Soudní dvůr vyložil čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250 v tom smyslu, že předmětem ochrany přiznané touto směrnicí je jakákoliv forma vyjádření počítačového programu – jako například zdrojový a strojový kód, která umožňuje program rozmnožit v různých počítačových kódech (rozsudek ze dne 22. prosince 2010, Bezpečnostní softwarová asociace, C-393/09, Sb. rozh. s. I-13971, bod 35).
- 36 V souladu s druhou větou sedmého bodu odůvodnění směrnice 91/250 výraz „počítačový program“ zahrnuje rovněž přípravné koncepční práce vedoucí k vývoji počítačového programu za podmínky, že povaha těchto prací v pozdější etapě umožní vytvoření počítačového programu.
- 37 Předmět ochrany směrnice 91/250 proto zahrnuje formy vyjádření počítačového programu, jakož i přípravné koncepční práce, které mohou vést k rozmnožení nebo pozdějšímu vytvoření takového programu (výše uvedený rozsudek Bezpečnostní softwarová asociace, bod 37).
- 38 Soudní dvůr na základě toho dospěl k závěru, že zdrojový a strojový kód počítačového programu jsou formami vyjádření tohoto programu, kterým v důsledku toho přísluší autorskoprávní ochrana počítačových programů podle čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250. Naproti tomu, pokud jde o grafické uživatelské rozhraní, Soudní dvůr rozhodl, že takové rozhraní neumožňuje rozmnožení daného počítačového programu, ale představuje pouze prvek tohoto programu, jehož prostřednictvím uživatelé využívají funkce uvedeného programu (výše uvedený rozsudek Bezpečnostní softwarová asociace, body 34 a 41).
- 39 Na základě těchto úvah je třeba konstatovat, že pokud jde o prvky počítačového programu, které jsou předmětem první až páté otázky, ani funkce počítačového programu ani programovací jazyk či formát datových souborů užívaných počítačovým programem za účelem využití některých z jeho funkcí nepředstavují formu vyjádření tohoto programu ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250.
- 40 Jak totiž uvádí generální advokát v bodě 57 svého stanoviska, připustit, že by funkce počítačového programu mohla požívat autorskoprávní ochrany, by znamenalo umožnit monopolizaci myšlenek na úkor technického pokroku a průmyslového rozvoje.
- 41 Kromě toho se v bodě 3.7 důvodové zprávy k návrhu směrnice 91/250 [COM (88) 816] uvádí, že hlavní výhodou autorskoprávní ochrany počítačových programů je, že se vztahuje jen na individuální vyjádření díla, a že tak ponechává žádoucí volnost jiným autorům, aby vytvářeli podobné nebo dokonce stejné programy za podmínky, že se zdrží rozmnožování.
- 42 Pokud jde o programovací jazyk a formát datových souborů užívaných počítačovým programem za účelem výkladu a provádění programových aplikací napsaných uživateli, jakož i za účelem čtení údajů z datových souborů ve zvláštním formátu a jejich zapisování do souborů tohoto formátu, jedná se o prvky toho programu, jejichž prostřednictvím uživatelé využívají některé z funkcí uvedeného programu.
- 43 V této souvislosti je důležité uvést, že kdyby si třetí osoba opatřila část zdrojového nebo strojového kódu, která se vztahuje k programovacímu jazyku nebo k formátu datových souborů užívaných počítačovým programem, a kdyby s pomocí tohoto kódu vytvořila podobné prvky ve svém vlastním počítačovém programu, mohlo by toto jednání představovat rozmnožení části počítačového programu ve smyslu čl. 4 písm. a) směrnice 91/250.

- 44 Jak přitom vyplývá z předkládacího rozhodnutí, společnost WPL neměla přístup ke zdrojovému kódu programu společnosti SAS Institute, ani neprovedla rozklad strojového kódu tohoto programu. Díky zkoumání, studování a zkoušení chování programu společnosti SAS Institute rozmnožila společnost WPL funkce tohoto programu, přičemž použila tentýž programovací jazyk a tentýž formát datových souborů.
- 45 Mimoto je třeba uvést, že zjištěním učiněným v bodě 39 tohoto rozsudku nemůže být dotčena možnost, aby jazyk SAS a formát datových souborů společnosti SAS Institute požívaly jakožto díla autorskoprávní ochrany podle směrnice 2001/29, pokud jsou vlastním duševním výtvozem autora (viz výše uvedený rozsudek Bezpečnostní softwarová asociace, body 44 až 46).
- 46 Na první až pátou otázku je tedy třeba odpovědět, že čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250 musí být vykládán v tom smyslu, že ani funkce počítačového programu, ani programovací jazyk či formát datových souborů užívaných počítačovým programem za účelem využití některých z jeho funkcí nepředstavují formu vyjádření tohoto programu, a v důsledku toho nepoživají autorskoprávní ochrany počítačových programů ve smyslu této směrnice.

K šesté a sedmé otázce

- 47 Podstatou těchto otázek předkládacího soudu je, zda musí být čl. 5 odst. 3 směrnice 91/250 vykládán v tom smyslu, že osoba, která na základě licence získala rozmnoženinu počítačového programu, může při provádění úkonů, na něž se vztahuje tato licence, avšak za účelem, který překračuje v ní vymezený rámec, bez svolení nositele autorského práva k tomuto programu tento program zkoumat, studovat nebo zkoušet jeho fungování za účelem zjištění myšlenek a zásad, které jsou základem kteréhokoliv z prvků uvedeného programu.
- 48 Ve věci v původním řízení z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že WPL legálně nakoupila rozmnoženiny učební verze programu SAS Institute, které byly dodány v souladu s licencí přijatou „kliknutím“, na jejímž základě nabyvatel vyslovil souhlas s podmínkami této licence před tím, než mu byl k programovému vybavení poskytnut přístup. Podle podmínek uvedené licence byla tato licence omezena na účely, které nesouvisí s výrobou. Podle předkládacího soudu použila společnost WPL jednotlivé rozmnoženiny učební verze programu SAS Institute k provedení úkonů, které překračují rámec dotčené licence.
- 49 V důsledku toho si tento soud klade otázku, zda má účel studování nebo zkoumání fungování počítačového programu dopad na možnost nabyvatele licence dovolávat se výjimky podle čl. 5 odst. 3 směrnice 91/250.
- 50 V souvislosti se zněním podmínek podle tohoto ustanovení je třeba zaprvé uvést, že nabyvatel licence má právo zkoumat, studovat nebo zkoušet fungování počítačového programu za účelem zjištění myšlenek a zásad, které jsou základem kteréhokoliv z prvků programu.
- 51 V tomto ohledu je cílem článku 5 odst. 3 směrnice 91/250 zajistit, aby myšlenky a zásady, na nichž se zakládá kterýkoli z prvků počítačového programu, nebyly chráněny nositelem autorského práva prostřednictvím licenční smlouvy.
- 52 Toto ustanovení je tedy v souladu s výchozí zásadou stanovenou v čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250, podle níž se ochrana podle této směrnice vztahuje na vyjádření počítačového programu v jakékoliv formě a myšlenky a zásady, na kterých je založen kterýkoliv z prvků počítačového programu, nejsou autorským právem podle této směrnice chráněny.
- 53 Článek 9 odst. 1 směrnice 91/250 kromě toho dodává, že veškerá smluvní ustanovení, která jsou v rozporu s výjimkami uvedenými v čl. 5 odst. 2 a 3 této směrnice, jsou od počátku neplatná.
- 54 Zadruhé podle uvedeného článku 5 odst. 3 může nabyvatel licence při zavádění, zobrazování, provozu, přenosu nebo ukládání tohoto programu do paměti, k němuž je oprávněn, zjišťovat myšlenky a zásady, které jsou základem kteréhokoliv z prvků počítačového programu.

- 55 Z toho vyplývá, že zjišťování těchto myšlenek a zásad může být prováděno v rámci úkonů, k jejichž provádění opravňuje licence.
- 56 Osmnáctý bod odůvodnění směrnice 91/250 mimoto vysvětluje, že oprávněnému uživateli počítačového programu nesmí být bráněno v tom, aby prováděl úkony nezbytné ke zkoumání, studiu nebo zkoušení fungování tohoto programu za podmínky, že těmito úkony nejsou porušena autorská práva k uvedenému programu.
- 57 V tomto ohledu se, jak uvádí generální advokát v bodě 95 svého stanoviska, jedná o úkony uvedené v čl. 4 písm. a) a b) směrnice 91/250, který vymezuje výlučná práva nositele činit určité úkony a udělovat k nim svolení, jakož i v čl. 5 odst. 1 této směrnice, který se týká úkonů nezbytných k tomu, aby umožnily oprávněnému nabyvateli užívat počítačový program způsobem, ke kterému je určen, včetně opravy chyb.
- 58 V posledně uvedeném ohledu totiž sedmnáctý bod odůvodnění směrnice 91/250 uvádí, že úkony spočívající v nahrávání a provozování nezbytném k takovému využití nesmí být smluvně zakázány.
- 59 V důsledku toho nositel autorského práva k počítačovému programu nemůže s odvoláním na licenční smlouvu bránit tomu, aby nabyvatel této licence při provádění úkonů, které je podle uvedené licence oprávněn činit, jakož i úkonů spočívajících v nahrávání a provozování nezbytném k užití počítačového programu zjišťoval myšlenky a zásady, na nichž je založen kterýkoli z prvků tohoto programu, za podmínky, že neporušuje výlučná práva tohoto nositele k tomuto programu.
- 60 Pokud jde o posledně uvedenou podmínku, čl. 6 odst. 2 písm. c) směrnice 91/250 týkající se rozkladu totiž uvádí, že rozklad nezakládá oprávnění k tomu, aby informace získané v rámci jeho uplatnění byly používány pro vývoj, výrobu nebo odbyt počítačového programu, jehož vyjádření je ve své podstatě podobné, nebo k jakémukoliv úkonu porušujícím autorská práva.
- 61 Je tedy důležité uvést, že autorské právo k počítačovému programu nemůže být porušeno v případě, že oprávněný nabyvatel licence stejně jako v projednávané věci neměl přístup ke zdrojovému kódu počítačového programu, k němuž se vztahuje tato licence, ale pouze studoval, zkoumal a zkoušel tento program za účelem rozmnožení jeho funkcí ve druhém programu.
- 62 Za těchto podmínek je třeba na šestou a sedmou otázku odpovědět, že čl. 5 odst. 3 směrnice 91/250 musí být vykládán v tom smyslu, že osoba, která na základě licence získala rozmnoženinu počítačového programu, může při provádění úkonů, na něž se vztahuje tato licence, jakož i úkonů spočívajících v nahrávání a provozování nezbytném k užití počítačového programu bez svolení nositele autorského práva tento program zkoumat, studovat nebo zkoušet jeho fungování za účelem zjištění myšlenek a zásad, které jsou základem kteréhokoliv z prvků uvedeného programu, za podmínky, že neporušuje výlučná práva nositele autorského práva k tomuto programu.

K osmé a deváté otázce

- 63 Podstatou těchto otázek předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 2 písm. a) směrnice 2001/29 vykládán v tom smyslu, že rozmnožení některých prvků popsaných v uživatelské příručce k počítačovému programu chráněné autorským právem v jiném počítačovém programu nebo uživatelské příručce k tomuto programu představuje porušení autorského práva k prvně uvedené příručce.
- 64 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že uživatelská příručka k počítačovému programu společnosti SAS Institute je chráněným literárním dílem ve smyslu směrnice 2001/29.
- 65 Soudní dvůr již rozhodl, že se na jednotlivé části díla vztahuje ochrana podle čl. 2 písm. a) směrnice 2001/29 za podmínky, že obsahují určité prvky, které jsou vyjádřením vlastního duševního výtvaru autora tohoto díla (rozsudek ze dne 16. července 2009, Infopaq International, C-5/08, Sb. rozh. s. I-6569, bod 39).
- 66 V projednávané věci jsou klíčová slova, skladba, příkazy a kombinace příkazů, volby, implicitní hodnoty, jakož i smyčky složeny ze slov, číslic nebo matematických pojmů, které – pokud jsou posuzovány odděleně – nejsou jako takové duševním výtvozem autora počítačového programu.

- 67 Teprve výběr, uspořádání a kombinace těchto slov, těchto číslic nebo matematických pojmů autorovi umožňují, aby vyjádřil svého tvůrčího ducha originálním způsobem a aby dosáhl výsledku, tedy uživatelské příručky k počítačovému programu, který představuje duševní výtvor (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Infopaq International, bod 45).
- 68 Předkládajícímu soudu přísluší ověřit, zda rozmnožení uvedených prvků představuje rozmnožení vyjádření vlastního duševního výtvoru autora uživatelské příručky k počítačovému programu dotčenému ve věci v původním řízení.
- 69 V tomto ohledu musí být přezkum rozmnožení uvedených prvků uživatelské příručky k počítačovému programu z hlediska směrnice 2001/29 stejný bez ohledu na to, zda se jedná o vytvoření druhého programu nebo uživatelské příručky k tomuto druhému programu.
- 70 V důsledku toho je s ohledem na předcházející úvahy třeba na osmou a devátou otázku odpovědět, že čl. 2 písm. a) směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že rozmnožení některých prvků popsaných v uživatelské příručce k počítačovému programu chráněné autorským právem v jiném počítačovém programu nebo uživatelské příručce k tomuto programu může představovat porušení autorského práva k prvně uvedené příručce, pokud – což přísluší ověřit předkládajícímu soudu – toto rozmnožení představuje vyjádření vlastního duševního výtvoru autora uživatelské příručky k počítačovému programu chráněné autorským právem.

K nákladům řízení

- 71 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) **Článek 1 odst. 2 směrnice Rady 91/250/EHS ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů musí být vykládán v tom smyslu, že ani funkce počítačového programu, ani programovací jazyk či formát datových souborů užívaných počítačovým programem za účelem využití některých z jeho funkcí nepředstavují formu vyjádření tohoto programu, a v důsledku toho nepoživají autorskoprávní ochrany počítačových programů ve smyslu této směrnice.**
- 2) **Článek 5 odst. 3 směrnice 91/250 musí být vykládán v tom smyslu, že osoba, která na základě licence získala rozmnoženinu počítačového programu, může při provádění úkonů, na něž se vztahuje tato licence, jakož i úkonů spočívajících v nahrávání a provozování nezbytném k užití počítačového programu bez svolení nositele autorského práva tento program zkoumat, studovat nebo zkoušet jeho fungování za účelem zjištění myšlenek a zásad, které jsou základem kteréhokoliv z prvků uvedeného programu, za podmínky, že neporušuje výlučná práva nositele autorského práva k tomuto programu.**
- 3) **Článek 2 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29 ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti musí být vykládán v tom smyslu, že rozmnožení některých prvků popsaných v uživatelské příručce k počítačovému programu chráněné autorským právem v jiném počítačovém programu nebo uživatelské příručce k tomuto programu může představovat porušení autorského práva k prvně uvedené příručce, pokud – což přísluší ověřit předkládajícímu soudu – toto rozmnožení představuje vyjádření vlastního duševního výtvoru autora uživatelské příručky k počítačovému programu chráněné autorským právem.**

Podpisy.